

TORRE DE BENVIUERE. Sant Boi de Llobregat.

està documentada, l'existència de la Capella de Sant Miquel al seu costat.

Al segle XIV, el terme fou comprat per la família Papiol, nobles i militars de Barcelona, propers al rei Joan I el Caçador. Utilitzaven la torre com a segona residència i especialment per a la caça. El terme passà a ser una jurisdicció pròpia, amb un batlle.

Al segle XVIII, passà a mans dels Gualbes i després als Bòria i es van crear masos emfiteutes. Els propietaris continuen utilitzant la torre com a segona residència. A les construccions annexes, hi havia sitges per als cereals, magatzem per als estris del camp i els estables. El 1739, els Bòria van construir, molt a prop, una nova residència. A la part nord, es

construí un edifici de dues plantes i un pou per a regar l'hort del costat est. Totes les edificacions, torre inclosa, s'utilitzaren de masia.

Entre els anys 1910 i 1920 la masia fou abandonada i es començà a deteriorar. Més tard passà a ser propietat de la banca i finalment el 1991, del municipi. El 2011, es procedí a la restauració de la torre. Té la nominació de "Bé cultural d'interès nacional".

La torre és de planta circular. Té una alçada d'uns 15,5m; un diàmetre exterior de 8,4m i el mur, a la part baixa, fa 1,90m de gruix. L'aparell és amb petites lloses de llicorella disposades en filades horitzontals.

Text i fotos: Joan Codina i Bernaus

BIBLIOGRAFIA

- Catalunya Romànica, vol. XX: El Barcelonès, el Baix Llobregat i el Maresme.
Guies Catalunya Romànica, vol. 19: El Barcelonès, el Baix Llobregat i el Maresme.
Catalunya poble a poble, vol. 10. Edicions 62, 2005.
Les Termes Romanes de Sant Boi de Llobregat. Albert López Mullor, Xavier Fierro Macía i Raquel Lacuesta. Ajuntament de Sant Boi de Llobregat, 2002.
Fulletons de l'Ajuntament de Sant Boi del Llobregat.

AARS

AMICS DE L'ART ROMÀNIC DE SABADELL

Núm. 146

14 de desembre de 2014

EL BAIX LLOBREGAT

SANT BOI DE LLOBREGAT

Els primers assentaments coneguts foren al turó. A mitjan del segle IV aC, fou poblat pels ibers de la tribu dels laietans. Hi varen romandre fins el II aC. Aleshores, el lloc passà a ser ocupat per una vil·la agrícola romana, on també es conreava la vinya i es fabricava vi.

A baix del turó, al lloc on posteriorment hi hagueren les termes, entre l'any 30 i 20 aC, es bastí un forn de terrisseria per a la fabricació d'àmfores i ceràmica. Entre el 14 i el 37 dC, se'n varen construir, en un altre indret proper, dos de nous i, el primitiu fou abandonat. A finals del segle II dC, arribà el màxim esplendor de la vil·la romana i es bastiren les termes. Durant l'època visigòtica continuà la seva utilització. Amb la invasió musulmana foren abandonades. Al cim del turó, es

TERMES ROMANES. Sant Boi de Llobregat..

creu que els sarraïns hi varen construir un petit castell, ja que la zona fou coneguda fins el segle XII, com Alcalà (topònim àrab de castell).

Amb la reconquesta de Barcelona l'any 801, la frontera passà a ser el riu Llobregat. La seva riba sud va ser durant molts anys "terra de ningú". Un document de l'any 966 és el primer que cita l'existència d'una església i els seus delmes. L'església romànica es construí al segle X-XI i al seu voltant es formà la sagrera. A finals de l'època medieval, es bastí el nucli de la Poble Arvolina (zona del carrer Major). Hi ha casals amb elements dels segles XVI i XVII.

Església de Sant Baldiri

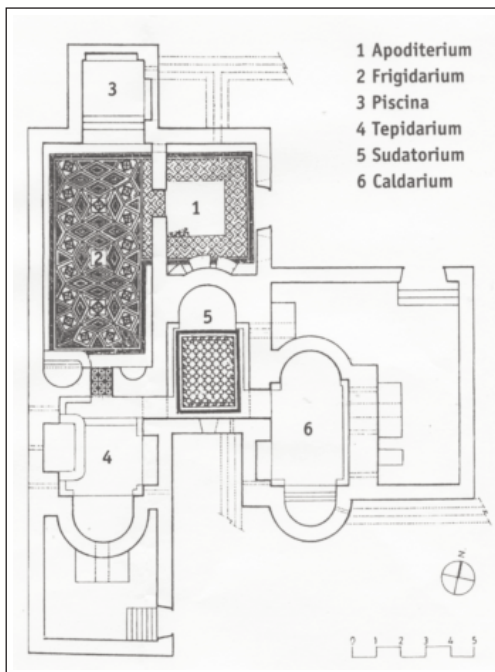
En les excavacions efectuades al carrer de la Pau s'ha descobert que primerament hi havia un gran dipòsit d'aigua per l'ús de les termes i que després es va convertir en un temple visigòtic, ja que s'hi han trobat enteraments dels segles V fins el VIII. Finalment, al X-XI, s'hi bastí el temple romànic. D'aquest només en resta el mur sud, que forma part de la façana nord de l'església actual. S'ha reconstruït una de les antigues capelles.

El temple actual és d'estil barroc i fou construït entre 1710 i 1752. Al seu interior es conserva la taula central del retaule gòtic (segle XV) de Sant Baldiri, obra de Lluís Dalmau. A la capella de la Pietat, hi ha el sepulcre de Rafael Casanova.

Termes Romanes

Tenien una funció higiènica i sanitària. Inicialment les varen construir en llocs on hi havia una font d'aigua termal. Molt aviat també, se'n construïren utilitzant aigua normal i escalfant-la. Els mètodes d'escalfament, primerament eren molt rudimentaris, però, a poc a poc es varen fer més sofisticats. A mitjan del segle I dC, ja s'havia assolit el seu grau màxim.

Es classifiquen bàsicament en dos tipus: públiques (per als plebeus) i privades (per als alts dignataris i tribuns). També n'existien de familiars, com les que es descriuen a continuació.

TERMES ROMANES. Sant Boi de Llobregat. Planta.

Les de Sant Boi de Llobregat foren bastides a finals del segle II dC. Són les més ben conservades de Catalunya. Disposaven de les estances clàssiques: *apoditerium* (vestidor), *frigidarium* i piscina (sala d'aigua freda), *tepidarium* (sala d'aigua tèbia), *sudatorium* (sala de vapor) i *caldarium* (sala d'aigua calenta). Les sales calentes tenien murs de 1.20m de gruix i coberta de volta de canó. En canvi, les fredes només eren de 0.60m i la coberta es recolzava damunt d'encavallades de fusta. Tots els murs foren bastits amb argamassa i pedres (*opus caementicium*).

TERMES ROMANES. Sant Boi de Llobregat. Frigidarium o sala d'aigua

Els sistemes de calefacció, l'*hypocaustum* i el *tubuli*, eren els més sofisticats. El primer consistia que, en estances amb un doble paviment separat per pilarets de maó, es formava una cambra d'aire, que era escalfada per un forn. El segon era que en els murs hi havia tubs ceràmics (*tubuli*) per on passaven l'aire calent i els fumerals.

Les termes de Sant Boi disposaven de dos forns; un per a les sales més calentes i l'altre per a les tèbies.

El recorregut del bany era el següent: vestidor, *tepidarium* (uns 25°C), *sudatorium* per obrir els porus (vapor a uns 80°C), untar-se el cos amb olis, *caldarium* (ambient de 55°C i aigua a 40°C) on es podia retirar els olis raspant-se amb un *strigulum*, *tepidarium* i finalment el *frigidarium* per tancar els porus de la pell.

TORRE DE BENVIURE (SANT BOI DE LLOBREGAT)

Fou edificada damunt d'un assentament ibèric. Un document de l'any 1023, parla del terme de Benviure i no cita la torre. En canvi en un altre de 1048, sí que surt esmentada. Per tant, és de suposar que la construcció es realitzà entre aquestes dues dates. Inicialment només era una torre de guaita. Molt aviat, pels voltants es formà una població dispersa en regim d'alou. El 1065,